

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Ik geloof God...

"Ik geloof God, dat het also zijn zal, gelijkerwijs het mij gezegd is... als nu de veertiende nacht gekomen was... en wensten dat het dag werd..."
Handelingen 27:25-29

Moet u Paulus daar zien staan op het slingerende schip. Hij is misschien wel de zwakste van allemaal aan boord. De jaren in de gevangenis hebben hun tol geëist. Je kunt het nu echter niet aan hem merken. Hij staat daar, midden tussen de schepelingen en de anderen. Ze zien er allemaal verzwakt uit. Ze kunnen bijna niet meer op hun benen staan. Ze zijn ook een en al onrust. Hun ogen staan dof; er is zelfs wanhoop in te lezen.

Maar Paulus, de gevangene, staat. En bij hem is geen zweem van onrust en zenuwachtigheid. Hij is de rust zelf. En er straalt ook nog rust van hem uit. Hoe kan dat?

God heeft immers tot hem gesproken. En Paulus heeft er ook nog geloof bij gekregen, zodat hij metterdaad kon geloven wat God tot hem gesproken had. Als hij de wonderlijke boodschap aan de mensen aan boord doorgeeft, is hij er zich terdege van bewust, dat het wel erg ongeloofwaardig moet klinken. En toch, -hij weet het heel zeker!- de boodschap die hij doorgeeft, is voor honderd procent betrouwbaar.

Daarom voegt hij aan de woorden Gods toe, het getuigenis van zijn eigen geloof. 'Ik geloof God', zegt hij. Het zal inderdaad zo gebeuren zoals God mij gezegd heeft. We komen behouden aan land. Wel verliezen we ons schip, maar ons leven blijft bewaard.

Paulus houdt zich hier vast als ziende de Onzienlijke. Wie daar niets van kent, begrijpt daar ook niets van. De wereld lacht erom. Maar voor wie het geheim kent, is dit niet minder werkelijkheid dan de dingen die we kunnen tasten en voelen. Net zo echt. Want God is een werkelijkheid. En dus is ook Zijn Woord een werkelijkheid. 'Ik geloof God'.

Dat geeft Paulus rust. Zoiets beleefde ook de dichter van Psalm 62. 'Mijn ziel is immers stil tot God...' Vertrouwen op

God, stilt de storm en maakt de ziel rustig. Zo straalt er ook rust van Paulus uit. Men kan het aan hem zien dat hij gelooft wat hij zegt, omdat hij gelooft wat God zegt. Is het niet om jaloers op te worden? Waar ligt uw houvast, met name als de storm opsteekt?

Veertien dagen drijft het schip stuurloos rond. Veertien dagen hebben ze geen licht van zon, maan of sterren. Is het niet om wanhopig te worden? Wil de schrijver dat wanhopige uitdrukken door niet van dagen, maar van nachten te spreken? In ieder geval is het opmerkelijk dat hij spreekt over de veertiende nacht. En een nacht kan nog benauwder zijn dan een dag. De nachten zijn te tijden waarin de mens helemaal geïsoleerd is met angst en vrees.

Het is de veertiende nacht, dat de scheepslieden vermoeden dat ze in de buurt van land komen. Ze werpen het dieplood uit en dan blijkt dat hun vermoeden juist is. Dat betekent misschien redding. Maar het betekent ook nieuw gevaar. Zeker in het donker van de nacht. Als het water ondieper wordt, zullen ze dan straks misschien tegen een rotsige kust aan slaan? Het enige wat ze kunnen doen, is de ankers uitwerpen om het schip vast te leggen. Maar wat kunnen ze verder doen? Niets. Het enige is: wensen dat het dag wordt. Ja, wensen! En wachten. Maar met al hun wensen wordt het niet eerder dag.

Wat een machteloosheid! Daar zijn geharde zeelui aan boord. Daar zijn ook stoere soldaten bij. Maar in deze nacht baat al hun ervaring niet. Hoe gehard ze ook zijn, ze kunnen nu niets anders doen dan...wensen dat het dag worden zal. Maar niemand kan de dag doen aanbreken.

Gods kind maakt ook tijden door waarin het nacht lijkt. De nachten van lijden en moeiten. De nachten van beproeving en van strijd. De nachten van de verberging van Gods aangezicht. De nachten van het gebogen gaan onder de zonde. De nachten van de vrees voor de dood en van het graf. Ja, het kan donker zijn. 'De veertiende nacht...' En wat kan de mens in duisternis dan doen? Wensen.

Meer niet. Meer niet? Zou dat wensen geen bidden mogen worden? Bidden tot God Die leeft en aan mijn ziel het leven geeft.

Als we dat mogen gaan doen, komt het einde van de nacht in zicht.

Bid u mee?: 'Daal haastig ter verlossing neer, o God, en red mij uit gevaren, uit angsten, die mijn ziel bewaren, spoed U te mijner hulp, o Heer!'

(Psalm 70:1)

P. den Butter

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. P. den Butter opgenomen over Hand. 27:25-29 "Ik geloof God..." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:5 onder het opschrift "Timotheus' roeping". Ds. P. Roos levert een bijdrage onder de titel "het verleden" en gaat daarbij in op wat drs. Bart Wallet hierover heeft geschreven. Ds. J.M.J. Kieviet start een nieuwe serie en gaat daarin het Avondmaalsformulier bespreken en schrijft een column. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek opnieuw over Avondmaalsschroom. Zelf schrijven we een artikel over Jacobus Fruytier, een vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie die veel belangstelling had voor de jeugd. We hebben een actueel artikel overgenomen van de hand van ds. Tj. de Jong uit het Kerkblad van de Hersteld Hervormde Kerk.

Ontmoetingsdag Urk

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden zaterdag 20 september op Urk in de "Eben-Haëzerkerk". Sprekers: 's morgens ds. K. Hoefnagel en ds. L.W. van der Meij, 's Middags; ds. M.A. Kempeneers en ds. A.A. Egas.

Meerkerk

Ds. B.L.C. Aarnoudse zal afscheid nemen van de gemeente van Meerkerk in

verband met het aannemen van het beroep naar de gemeente van Doornspijk vrijdag 29 augustus om 19.30 uur in het kerkgebouw, Tolstraat 47 te Meerkerk. Na de dienst is er gelegenheid de familie Aarnoudse te ontmoeten in de grote zaal bij de kerk. Voorlopig adres per eind augustus: Zuiderzeestraatweg-west 57, 8085 AB Doornspijk. Tel. 0525-661625, e-mail: blcaarnoudse@klikSAFE.nl

Ds. M. Vlietstra 84 jaar

We willen ds. en mevr. Vlietstra van harte gelukwensen met deze verjaardag en van harte Gods zegen toewensen voor de toekomst. Ds. Vlietstra mag dankzij

Gods goedheid nog fris en groen zijn en Gods Woord nog uitdragen. Dat is op de zondagsdag in Elburg wel gebleken. De Heere gedenke hem met zijn vrouw en familiekring in alle opzichten en stelle de prediking tot rijke zegen.

Verschijsning volgende nrs.

Het volgende nummer van ons blad zal in verband met de vakantietijd D.V. donderdag 4 september verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 28 augustus. Het daarop volgende nummer zal D.V. verschijnen 18 september.

AvH

Ambtelijke praktijk

TIMOTHEÛS ROEPING

2 Tim. 4:5

In welk een tijd leefde Timotheüs. In de wereld was veel gerichtheid tegen het Evangelie. Lijden, vervolging, gevangenneming en de martelood kwamen voor in de gemeenten. De kerk kon genoemd worden een kerk in de verdrukking, een kruiskerk, al leefde Timotheüs nog in vrijheid en al kon hij zijn werk nog doen. Echter hij hoorde en zag veel. Zijn geestelijke vader, de werker in Gods

koninkrijk bij uitnemendheid, zou zeker de martelood sterven. Daarbij waren dwaalgeesten binnengedrongen en die waren verleidend werkzaam. Maar hij hoorde ook van geloofsmoed, geloofskracht en geloofszekerheid. De Heere liet niet varen het werk van Zijn handen. Had men het gemunt op de ondergang van s Heeren koninkrijk, de Heere werkte aan de uitbouw en de opbouw van Zijn rijk. De Koning zal heersen over een groot rijk. Daarvoor moesten ook Zijn dienaren werken. Paulus had die overtuiging. Vandaar zijn aansporing. Maar gij wees wakker in alles. Lijd verdrukkingen (vs. 5). Hoe moet hij steeds in kerk en wereld staan?

Nuchter zijn en lijden

In onze Statenvertaling staat wakker zijn in alles. Nu heeft het Griekse woord voor wakker zijn betekenissen als: nuchter zijn, geen wijn drinken, ingetogen zijn, het hoofd koel houden. In de kanttekening van onze vertaling wordt terecht gezegd dat het wakker zijn daarom ook vertaald kan worden door nuchter zijn. De inzet van de dwaalleraars kan bedwelmend werken. Timotheüs moet nuchter zijn evenals iemand die op een gevaarlijke post staat zijn verstand en gezicht niet mag laten benevelen door bedwelmende drank.

Gebeurt dit dan kan hij de dingen niet meer onderscheiden. Nu waren er reeds velen die zich hadden laten betoveren en benevelen zodat zij niet meer de waarheid van de leugen en van de fantasie konden onderscheiden. Timotheüs moest met heldere bezonnenheid kritisch staan tegenover alles wat hij hoorde en zo alles kunnen onderscheiden van de dwaling. Dit moest hij doen ten opzichte van alles. Ten aanzien van alle verschijningsvormen van de dwalingen, hoe schoonschijnend en vroom klinkend zelfs. Hierin ligt ook een les voor vandaag.

Een les

Nuchter en wakker zijn zijn twee vereisten. Er waaien wat bedwelmende geesten rond. Drankjes met een gereformeerd sausje erover worden als heilzaam aangeboden. Besluiten gaan op den duur wijzigen. Langzaam aan. Maar het gebeurt. Voor de vrouw moet er plaats komen in het gemeentelijke en kerkelijke leven. Ze mag geen ambtelos burgeres blijven. De Heere heeft het charisma wat de vrouw mag bezitten toch niet nodeloos gegeven? Naar de zwijgtteksten moeten we nog eens extra gaan kijken. Moeten we daar niet genuanceerd over denken? We kunnen toch niet heen om wat van gereformeerde zijde wordt gehoord? Kan hun bestudering van de Schrift gezien worden als vluchtig? Als niet serieus? Dit geldt ook de verhouding man vrouw. Alternatieve verhoudingen kunnen toch niet langer buiten de kerkelijke deur gehouden worden? Er is gezegd: de cultuur fungeert soms als een bril die scherper zicht geeft op de wil van de Heere. De kerkdiensten moeten vrolijker. Ze moeten meer spreken. Je moet wat met het Woord kunnen doen in de wereld van vandaag. Met de middagdiensten op zondag heeft men moeite. Wat moet er gedaan worden? Men komt als kerkenraad er niet uit. Op de classis wordt om raad gevraagd. Hoe doorgaan of? Gezinsituaties door de weeks leiden tot kerkgang op zondagmorgen alleen. Leden zeggen: we hebben aan één dienst genoeg. Is een stukje recreatie op zondag verboden? Mogen we niet genieten van Gods natuur? Het geestelijk leven moeten we toch niet geheel vastpinnen aan kerkelijk leven? Het komt toch aan op geloof en geloofsbeleving? Dit laatste kun je ook in de vrije natuur. We moeten niet menen dat dit of soortgelijke situaties bepaalde gemeenten voorbij zullen gaan. Laat er nuchterheid en waakzaamheid mogen zijn. Bezinning, wetend wat de wil van de Heere is. Wat die wil vraagt en geeft. Hoe het tijdsbeeld ook is en wat de vraag of wil van gemeenteleden ook is. Er mag ook hierin geen tegenstelling groeien met het gemeentelijk voorgeslacht. De leus: de tijd verandert en wij met haar, mag een christen niet kennen. Ook geen aanpassing in principiële zaken en daar behoort het kerkelijke leven op zondag ook bij. Dat is geen starheid maar dat is voluit Bijbels. Psalm 84:5 blijft de eeuwen door staan en het leven daarin vermeld behoort tot de levensvreugde van een christen. Paulus wijst Timotheüs er verder op dat de vereiste levenshouding lijden met zich mee brengt. Dat lijden mag Timotheüs niet schuwen. Paulus schrijft dit niet om Timotheüs mismoedig te maken. De Heere Christus heeft Zelf gezegd: in de

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166-4646

wereld zult gij verdrukking hebben. Gij zult zelfs gehaat worden om Mijnentwil. Maar de Heere laat Zich niet onbetuigd. Paulus heeft het ondervonden. Timotheus weet het. Te Filippi gaf de Heere Psalmen in de nacht. Te Lystre: gestenigd, bewusteloos geslagen, gesleept buiten de poort. De kracht van de Heere sterkte hem. Goedsmoeds ging hij verder. In Handelingen 14 staat: versterkende de zielen der discipelen en vermanende dat zij zouden blijven in het geloof en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods. Nu moeten we het woord verdrukkingen niet slechts toepassen op vervolgingen, maar ook op situaties, verhoudingen binnen en buiten de kerk. De aanvechtingen van de doodsvijanden vallen er niet buiten. De gedachten van de duivel over de Schrift worden geponeerd door zijn onderdanen. Theologen, christelijke onderzoekers kunnen scherp en listig op het hart, op de gedachtegang aankomen om Schriftgetrouwheid en de trouw aan de belijdenis te doen wankelen. Op het persoonlijk geestelijk leven kan het ook aankomen. Maar de getrouwheid van Hem Die gezegd heeft: er staat geschreven, scherpt de getrouwheid. Door goed en kwaad gerucht wil men kennen waartoe Paulus aanspoort.

Aansporing

Paulus zegt tot Timotheüs: doe het werk van een evangelist. In de kerk des Heeren waren evangelisten. Dat waren personen die medewerkers waren van de apostelen. We kunnen aannemen dat zij voor de evangelieprediking het charisma van de Heilige Geest hadden ontvangen. Ze waren nauw betrokken bij het werk van de apostelen. Dat zien we in de verhouding tussen Paulus en Timotheüs. Timotheüs moest Paulus trouw blijven. Steeds moest Timotheüs het werk van een evangelist blijven doen. In de kanttkening staat terecht: Timotheüs dient een getrouw leraar van het evangelie te zijn. Paulus laat op zijn woorden het volgende volgen: maak dat men van uw dienst ten volle verzekerd zij (vs. 5b). In de kanttkening wordt de juiste verklaring gegeven. Gedraagt u in uw dienst met zodanige naarstigheid en getrouwheid dat een iegelijk mag zien en verzekerd zijn dat gij een oprecht leraar zijt die alle delen van zijn ambt wel bedient en volvoert en daardoor in de waarheid meer en meer versterkt worde. Calvijn zegt in zijn commentaar: dat Timotheüs door waakzaam te zijn en geduldig verdrukkingen te verdragen en aan te dringen op onderricht dit zal bereiken, dat de waarheid van zijn dienst bevestigd wordt: omdat namelijk allen hem uit zulke kentekenen als een deugdelijk dienaar van Christus zul-

len herkennen. Terecht is ook gezegd, waartoe Paulus aanspoort behoort tot de grote inhoud van zijn brief. Het is ook het laatste woord dat Paulus aan zijn opvolgers heeft te zeggen. Waarvan acte! Ook voor ons. Zijn we dienaren van Christus? Weegt het welzijn van onze gemeente ons zwaar? Of gaan we er van uit dat alles goed komt met de verbondsgemeente. Als predikanten hebben we alleen maar wat bij te sturen en verder te leiden. Maar geen worsteling

Kerkelijk actueel

HET VERLEDEN

Drs. Bart Wallet schreef in het RD op uitnodiging over een onderwerp dat de laatste tijd in zijn ogen onderbelicht is geworden. Wallet levert zijn bijdrage onder het thema: Geschiedenis heeft geen gezag. We kennen Wallet ook als scribent in ons kerkelijk orgaan "De Weeker". Daarom trok zijn betoog mijn aandacht. Ook omdat het onderwerp uitnodigt om erover mee te denken.

heiligenverering

De kern van zijn betoog heeft een Bijbelse achtergrond. Ook Gods Woord waarschuwt tegen het bouwen van de graven der profeten en het vermaant ons: "Weest niet gelijk uw vaders" (Zach.1:4).

De zaligheid is in geen andere naam. Geen Mozes of Abraham, zoals de Joden daarin roemden tegenover de Heere Jezus. Een beschuldiging tegen Stefanus luidde dat hij lasterlijke woorden had gesproken tegen Mozes en tegen God (Hand.6:11). Deze volgorde is een verkeerde. De Heere staat boven alles en allen. De RK kerk kent haar heiligen, maar hebben wij deze ook? Onlangs beantwoordde iemand deze vraag bevestigend.

Er is een tijd geweest dat Calvijn het absolute einde was van alle tegenspraak. Dat geldt feitelijk ook van heel veel oude schrijvers, al maakt de verscheidenheid onder hen het niet altijd gemakkelijk om een centrale mening te distilleren uit hun geschriften. De opmerkingen van Wallet dienen een goed doel. Hij voert daarbij weer een andere reden aan dan wij misschien zouden doen. Het verleden kan ons gijzelen, zo merkt hij op en hij acht de toekomst daarbij zeker net zo belangrijk. Persoonlijk zou ik liever denken aan de grove zonde der Joden die Abraham en Mozes plaatsten tegenover en vooral ook boven de Heere Jezus. In dát geval gaat het helemaal verkeerd. Daar waarschuwt Gods Woord ook voor. Niet "Mozes en God", maar "de Heere en Mozes Zijn knecht" (Ex.14:31). Dat is de goede volgorde. Mensen uit het verleden gaan te veel gezag krijgen, als het gezag van de Hee-

re afneemt. Het verleden is niet heilig, maar God is heilig. Zouden in een preek met afwijkende gedachten maar enkele namen vallen zoals van Brakel en van der Groe, dan zou dat velen geruststellen.

M.C. Tanis

re afneemt. Het verleden is niet heilig, maar God is heilig. Zouden in een preek met afwijkende gedachten maar enkele namen vallen zoals van Brakel en van der Groe, dan zou dat velen geruststellen.

Mogelijk denkt ook u met mij met een zeker heimwee terug aan de tijden die gingen. Niet zo jachtig als nu, meer authentieke personen onder Gods volk dan tegenwoordig, meer glans aan het geestelijke en kerkelijke leven, een meer kinderlijk geloof in de waarheid en de betrouwbaarheid van Gods Woord, dit alles hoort bij de verleden dagen. Toch zouden wij met elkaar niet zonder meer kunnen leven in die tijd. En evenzeer zouden onze ouders of grootouders, die misschien al lang heengingen, nog terug kunnen met deze tijd. Trouwens, een enkel mensenleven kan dodelijk vermoeid raken van alles wat gebeurt en verandert. Dat ligt ook opgesloten in de bekende uitdrukkingen dat de vromen uit het Oude Testament stierven "oud en der dagen zat". Is de vloek op de zonde, namelijk het sterven, ook niet in zekere zin een weldaad? Niemand, zeker niet Gods kinderen, zouden hier altijd willen blijven. De mens leeft graag, maar dan betreft het niet de verworping van het menselijk leven door de zonde, maar dan gaat het om het ware leven, namelijk het kennen van de Heere.

de weg terug

Dat neemt *niet* weg, dat het verleden ook een bron van gewenst onderwijs genoemd kan worden, mits goed opgevat. "Gedenkt de vorige dagen", zo lezen we in Hebr. 10:32. Ook Wallet sprak over de goede kanten van het verleden.

Voor de Hebreë was dat van groot belang. Er waren wissels omgegaan in hun geestelijk verstaan van de dingen, er was een breuk ontstaan met de dagen van weleer. De belijdenis der hoop had zijn betekenis en glans verloren, de gebrachte offers voor de Heere en Zijn dienst bleven thans achterwege, er waren slappe handen en struikelende knieën die schade aanbrachten aan de zaak van het Evangelie. Op die soortgelijke gemeenten herinnerd aan een tijd die helaas passé was. De zeven gemeenten moesten in veel opzichten weer terug naar vroeger: Uw eerste liefde werd verlaten, doe de eerste werken, houd wat gij hebt, gedenk hoe gij het ontvangen en gehoord hebt....

De dichter wil gedenken hoe voor dezen ons de Heere heeft gunst bewezen. De wonderen vanouds zijn van het grootste belang. De uiteindelijke spits van het artikel van Wallet lijkt me dan toch af te wijken van deze toch wel doorslaggevende lijn in Gods Woord. We behoeven het verleden niet over te doen en we behoeven ook niet het geloofswiel uit te vinden of de leer vast te stellen.

Concreet toegepast op onze situatie: het geloof van uw grootmoeder kan zeer wel voor u mede ook een oproep zijn om terug te keren naar de bronnen der zaligheid, die in uw opvoeding tot u gekomen zijn. Het is waar dat de toepassing daarvan voor u en uw kinderen u stelt voor nieuwe problemen en die zijn niet gering. U mag ook gerust onderzoeken of alles altijd wel Bijbels was en wat dat niet was, kunt u bijstellen, maar onderzoek wel eerlijk en laat u niet meeslepen door allerlei stemmen die zeggen dat het nu anders moet en dat het niet meer kan zoals vroeger met "de oude antwoorden". Dat is gevaarlijke taal.

Het moet eerlijk worden opgemerkt dat de massa in Nederland ook binnen de kerken allerlei verbindings met voorheen doorgesnipt hebben. Oude ballast. Oud brood en oude schoenen, zeker, daar leef je niet graag mee, maar oude *wijn en oude wijsheid* heeft en houdt betekenis. Er is een internetsite die heet: "Oma weet raad"; was het maar waar dat ons volk weer wilde beseffen dat oma die nog naar de kerk ging en opa die dagelijks zijn knieën boog raad zouden weten op allerlei moderne vragen. Veel moderne vragen waren er vroeger ook al, maar die werden opgelost vanuit de vreze des Heeren. En *daarmee* hebben u en ik het moeilijker dan vroeger, maar dat is eerder een teken van geestelijke armoede dan van nieuwe inzichten.

In geestelijk opzicht betekent dit dat we toch nog maar eens moeten kijken naar die namen van vroeger. Beking betekent wederkeren, niet zonder meer naar

vroeger, maar naar de Heere; maar toch ook weer naar het oude leven met God. Wij kunnen dat met elkaar zo maar niet en we willen het misschien ook niet, maar zou het niet goed zijn? Hebt u misschien in uw eigen korte leven niet oorzaak om eens om te kijken? Heb ik in mijn leven iets mogen ondervinden van een nieuw begin dat de Heere heeft gemaakt, dan moet ik in ieder geval aan dat uitgangspunt vasthouden. Ik ontmoet meermalen mensen die dat graag zouden willen en die zelfs wel verlangen naar de dagen van eertijds, maar zij verkeren in een zekere onmacht om daar te komen. Ik voel met hen mee. En dat geeft smart. En tegelijkertijd kunnen zij het er nog redelijk mee uithouden en zijn ze niet vastgelopen met deze dingen. De gemeente van Efeze had de eerste liefde verlaten. Velen hebben dat ook zo gevoeld in hun beleving, maar ze zagen het teveel als een lot of een noodwendig en onontkoombaar gegeven; dat zien we dan verkeerd want de Heere stelde hen aansprakelijk: "doe de eerste werken".

De nieuwe tijden van heden maken ons wel onrustig want het gaat niet goed, zoals velen zeggen, maar de moderne tijd is toch ook eigenlijk wel mooi en veel ontwikkelingen komen ons eigenlijk ook wel weer goed uit. Zo drijven we allen langzaam maar zeker af. Wallet pleit voor een inspiratie vanuit de toekomst. Dat zou zeker wel een goede impuls kunnen geven. Denk maar aan het laatste oordeel op de wolken des hemels, of aan het nieuwe Jeruzalem, dat neerdaalt uit de hemel. Hoedanig behoorden wij dan te zijn in heilige wandel en godzaligheid. Maar er is dan toch ook continuïteit met het verleden. Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken en laat ons wederkeren tot de Heere. De verloren zoon moest de weg terug gaan; daar had hij jarenlang geen zin in gehad want dat was toch wel benauwend en eng, maar er kwam toch een tijd dat hij het graag deed. Hebt u iets tegen op die wachtende Vader Die uitziet naar Zijn afgedwaalde kinderen? Helaas hebben we dat vaak wel. Ook de oudste zoon had daar moeite mee. Hij zat dagelijks met zijn vader aan tafel en toch koesterde hij diep in zijn hart de begeerte om met zijn eigen vrienden, zonder zijn vader, feest te vieren. O, wat zit de breuk diep in ons hart en wat kunnen de varkens ons nog onderwijzen betreffende het grote verleden van ons leven. Wij dwaalden ieder als schapen en wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg; maar de Heere heeft ons aller onrechtigheid op Hem doen aanlopen. Daar ligt de enige hoop. In Hem, Die nooit veranderd is en Die de Zijnen liefgehad heeft tot het einde. Dus zeg tot de Heere

tot ons: "Indien gij zult wederkeren, zo zal ik tot u wederkeren".

oude bronnen

Wat betekent dat nu voor het kerkelijke leven? Noem ze op in een willekeurige rij: Luther, Calvijn, de Cock, enz. Laat ik vooraan de rij mogen plaatsen: Jezus Christus. Alleen vanuit Hem en Zijn naam krijgen zij betekenis, ook in zover zij Hem hebben mogen dienen.

De oude Hervormde kerk was weliswaar een belijdeniskerk (met een vastomlijnde belijdenis), gevormd in het verleden, maar later wilde men ook een belijdende kerk worden. Op eigentijdse wijze verwoorden wat in het verleden was vastgesteld. Men hield de belijdenis quia (omdat) en quatenus (voorzover) deze overeenstemde met Gods Woord. Daar hoort u de wissel en het landschap verandert. Dat leek toen typisch Hervormd en we werden daar destijds tijdens de opleiding duidelijk voor gewaarschuwd. Maar mijn broeders uit die tijd zullen het me toestemmen dat veel waar we toen in negatieve zin over hoorden spreken, nu gemeengoed lijkt in sommige kringen van onze eigen kerken. Dat doet dan wel pijn. Dat voelt aan als een verloochening. Van mensen, maar bovenal van de Heere en Zijn dienst. Kunnen we onder de indruk zijn van onze antwoorden in de 21^e eeuw, waarvoor Wallet pleit? Thorbecke zei: Wacht op onze daden. De daden van de moderne belijders moeten nog wel komen. Er is nog niet zo heel veel van gezien.

De historie van onze kerken zal ons niet willen gijzelen. Hooguit wil de geschiedenis ons raad geven. Het verleden is als een wijze leraar, die ons waarschuwt voor gevaren en die ons wil doen wandelen op de weg van het verstand. Toch maar blijven waarschuwen voor Arminius en ons leiden naar het monument in Geneve. Ik voel me persoonlijk ook absoluut nog geen gijzelaar.

Ik heb in een stad gestaan met twee gemeenten die beiden behoorden tot ons kerkverband. Een eigentijdse gemeente en ook een meer consistente (gelijkmatige) gemeente, die zichzelf wilde gelijk blijven. Ik heb meermalen gedacht: als predikanten van honderd jaar geleden nog zouden kunnen preken, dan zou dat in de laatste gemeente nog enigszins kunnen; de andere gemeente leek me daar toen de grootste moeite mee te hebben. De een is vast niet beter dan de andere, maar laten we liever verkeren met de volk der getuigen dan met hen die "naar verandering staan". Hiermee is over niemand een oordeel uitgesproken. We lopen allen het gesignaleerde gevaar. En verder is het voor alle gemeenten maar moeilijk om een jubileum mee

te maken. Een dergelijk gedenkwaardig feit ontdekt ons aan ons verlies. Er is in een eeuw zo heel veel veranderd. De weg der bekering ligt open en nodigt ons uit. Het is een goede combinatie: oude sporen, nieuwe wegen. Heilzaam voor ons, ook voor de jeugd. Zij zullen de eerste zijn om dat te erkennen. Johannes zei het zo: Broeders! Ik schrijf u geen nieuw gebod, maar een oud gebod, dat gij van den beginne gehad hebt; dit oud

Vragenrubriek

Avondmaalsschroom (2)

De vraag die ons gesteld is gaat over het niet deelnemen aan het Heilig Avondmaal door ambtsdragers. Kan dat eigenlijk wel?

De vorige keer zijn we met de beantwoording begonnen en hebben we allereerst de vraag onder ogen gezien voor wie het Heilig Avondmaal des Heeren is ingesteld. We kwamen tot de conclusie dat de Dis des Verbonds voor alle kinderen van de Heere is, of ze nu klein zijn of groot, pas geboren of al langer in leven. Een kind des Heeren kent de honger, de honger naar Gods gerechtigheid. Welnu, hongerigen worden door de Heere verzadigd; de pasgeborenen met melk, de ouderen met vaste spijs. En die verzadiging geschiedt door het hoorbare én het zichtbare evangelie.

De volgende vraag die we nu willen beantwoorden is deze: kun je een kind van de Heere zijn en geen knecht? Nee, dat kan niet. Wie een kind van God wordt, gaat Hem nu ook dienen. Denk aan David in Psalm 86: Leer mij HEERE! Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams. Of neem de profeet Jesaja, die kind was en ook knecht wilde zijn. Op de vraag van de Heere: Wie zal ik zenden? was Jesaja's antwoord: Zie, hier ben ik, zend mij henen. En toen de Heere in Saulus' leven kwam, riep hij uit: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Dit alles betekent echter niet dat Gods kind niet tegen een bepaalde taak kan opzien en zelfs kan weigeren om Gods weg te gaan. Denk daarbij aan Mozes' bedenkingen, toen hij geroepen werd, aan Jeremia's bezwaren bij diens roeping en denk ook aan Jona, die eens pertinent weigerde het gebod van de Heere te gehoorzamen!

Maar dit is wel duidelijk: een kind van de Heere komt in dienst van de Heere. Hij leert dat het dienen van de Heere ware vreugde geeft. Hij ondervindt dat het dienen van de zonde verdriet geeft. Maar de dienst des Heeren wordt een liefdedienst waar hij geen berouw van krijgt! Zo gebeurt het dat er een verlan-

gebod is het woord, dat gij van den beginne gehoord hebt.

Het is goed om hierover na te denken. Het een vult het andere aan. Laten we de bronnen van Abraham opgraven, dan zal de Heere ons ruimte maken, in het beloofde land.

P. Roos

gen in het hart komt om de Heere te dienen, bijvoorbeeld in het ambt. Dat verlangen wordt voor Gods troon neergelegd. En als de roep dan komt is er bij alle opzien en besef van onvermogen, toch ook een begeerte om de roeping aan te nemen. Zo is het ook bij de roeping tot het wonder ambt van dienaar des Woords. Van een werkelijke begeerte naar dat ambt kan slechts sprake zijn in het hart van het kind. God roept geen onbekeerde mensen, of het moest de roep tot bekering zijn.

Goed, de vraag of je kind van God kunt zijn en niet Zijn knecht, beantwoorden we dus met een duidelijk: nee, dat kan niet. Of je nu jong bent of oud, man of vrouw, er komt een lust in het hart om de Heere te dienen en te vrezen.

Maar nu het omgekeerde: kun je een knecht van de Heere zijn en geen kind? Ja, dat kan wel. Al ben je dan natuurlijk geen echte knecht. Dan ben je zogenaamd knecht, net zoals je zogenaamd christen kan zijn. Een koude hot-dog, zou Spurgeon zeggen. U kent dat verhaalje misschien wel. Door Londen lopend met zijn kinderen kwamen ze een hot-dog kraampje tegen. De kinderen wilden een hot-dog, een lekker broodje met warme worst. Toen ze er in hapten bleek de worst koud te zijn. Vader terug naar de kraam. De verkoper redde zich eruit door te zeggen: ja meneer, zo heten ze nu eenmaal! Zo hebben velen de naam dat zij leven maar zij zijn dood. Voor de koningen Achab en Josafath verschenen wel 400 profeten, maar zij waren alle vals. De echte, Micha, zat in de cel. En hadden we het net al niet over Paulus? Die meende voor zijn bekering Gode al een dienst te doen! Hij leek een ijverige knecht van God, maar hij was helemaal geen knecht!

Zo moeten allen die een ambt bekleden (en laten we ons dan eens beperken tot onze eigen gemeenten) zich afvragen of ze wel kind zijn, kind van God. Moet dat dan? Ja, dat moet! Als voor elk gemeentelid de noodzakelijkheid der wedergeboorte en bekering al geldt, dan natuurlijk ook voor de ambtsdragers. Als zij geen kind zijn, dan is voor hen het Avondmaal niet. Maar dan kunnen ze

Geschiedenis

Het was te lezen in dezelfde krant: het RD van 2 augustus jongstleden. Allereerst de foto met onderschrift op pagina 3. Boekenopruiming. De honderden meters parlementaire verslagen uit de 18^e eeuw, opgetast ergens op een zolder van het Binnenhof in Den Haag, worden opgeruimd. Weg ermee, de papiervernietiger in. Wie taalt er nog naar dat maffe gedoe van toen...

Enkele bladzijden verder, op de opiniepagina, een ingezonden artikel van drs. Bart Wallet, historicus te Amsterdam en Leuven. De kop liegt er niet om: Geschiedenis heeft geen gezag. De schrijver laakt de overdreven waarde die aan het verleden wordt toegekend. Hij illustreert zijn stelling met enkele voorbeelden: domineesportretten in consistories en predikantenborden in kerkgebouwen, de genealogieën van plaatselijke gemeenten en de verontrusting over kerkelijke en geestelijke ontwikkelingen met een verwijzing naar vroeger. Twee berichten met eenzelfde spits: de betekenis van het verleden mag wel eens genuanceerd worden. Hoog tijd om de geschiedenis minder gezag toe te kennen dan tot heden wordt gedaan. In de samenleving, bij de overheid, maar niet minder in de kerk, kennelijk.

Het kan zijn dat drs. Wallet negatieve ervaringen heeft met een beroep op de geschiedenis. En dat zijn artikel gelezen moet worden als een reactie daarop. Het blijft voor mij desondanks onbegrijpelijk dat een christen-historicus dit accent legt. Nota bene in onze a-historische tijd waarin de publieke opinie in kerk en wereld gevormd wordt, vrijwel los van wat de geschiedenis ons leren wil. Onze samenleving wil zich ontwikkelen onafhankelijk van haar historische wortels – een vaderloze maatschappij. Het lijkt me dat de Bijbel een andere weg wijst. De vaders moesten de kinderen de wonderen des Allerhoogsten doorvertellen. Schriftgeleuten als Exod. 13 en Psalm 78 spreken boekdelen. "Ik zal de daden des Heeren gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her" [Psalm 77]. Geldt het niet nog – in het persoonlijke, gemeentelijke, kerkelijke en nationale leven?

"De geschiedenis (...) is nuttig, dewijl zij in de ervaringen der voorgelachten trefend onderricht geeft, en vooral omdat ze, bij het licht van het Evangelie, Gods almacht, wijsheid, regtvaardigheid en genade in de lotgevallen van een zondig mensdom openbaart" [G. Groen van Prinsterer]. "Men kan slechts in de volle en ware zin het Evangelie belijden, als men zijn tijd verstaat. En men verstaat zijn tijd alleen, als men in de Historie geworteld is. En men is pas geworteld in de Historie, als men het Evangelie gelooft" [W. Aalders].

J.M.J. Kieviet

evenmin een ambt bekleden. Dan kunnen ze geen voorganger zijn. Al hebben ze nog zoveel kwaliteiten. Het gaat immers om het ene nodige.

Ik onderbreek mijn betoog even, want ik hoor dat er een vraag wordt gesteld. Nu, dat kan, daar hebben we onze vragenrubriek voor. De vraag is eigenlijk een tegenwerping, een redenering en luidt als volgt: Maar als je nu een ambtsdrager hebt, die zich bewust is van de noodzaak der bekering, ja voor wie het een gebedszaak is geworden en een begeerte dat toch ook hij een kind des Heeren mocht worden, dan kan zo iets toch wel met het ambt bestaan? Voor een ambtsdrager die onder al deze dingen onverschillig is en onaangedaan heb ik natuurlijk geen goed woord over. Maar als je nu een ernstige man hebt, een man van wie je weten mag dat hij er naar staat om de Heere persoonlijk te mogen kennen, hij is bovendien ook nog eens hoofd van een keurig gezin, enzovoort, kan die dan niet dienen in het ambt? Zo'n man durft natuurlijk (nog) niet aan het Avondmaal deel te nemen, dat begrijpen we toch allemaal? We zeggen zelfs wel eens tegen elkaar dat we wensten dat er meer van zulke mensen waren! Dan moet je de avondmaalspraktijk in andere kerken eens zien, daar gaat iedereen maar aan, daar nemen ze allemaal maar aan dat ze lieve, gelovige mensen zijn! Nee, dan is die diaken van ons toch anders! Bovendien komen er toch ook mensen in de hemel, die hier op aarde nooit aangezeten hebben! Tot zover de vraag, waarvoor dank.

Ik geloof dat we deze dingen wel herkennen. Wat hierop te zeggen? In de eerste plaats dat ook ik meer sympathie heb voor mensen met avondmaalsschroom dan voor mensen die luchthartig aangaan. Maar wel wil ik op mijn beurt ook eens een vraag stellen als dat mag. Juist aan mensen die niet aangaan, en dan bedoel ik met name ambtsdragers, ernstige, kerkelijk meelevende mensen, mensen die verdriet kunnen hebben over de oppervlakkigheid van onze dagen, enzovoort. Hoe lang is dat al zo bij u? En hoe lang zal dat nog duren? Is het wel nood bij u? Of kunt u met deze gestalte wel leven? Hebt u misschien zelfs een goed gevoel over uzelf, omdat u ernstig bent, niet zo oppervlakkig als die farizeër daar, en geeft uw roepen dat het zo maar niet gaat, u een tevreden gevoel?

Ik wil over uw hart geen uitspraak doen, omdat God alleen dat kent. Maar wees eens eerlijk. U bent misschien nog nooit eens een verloren mens voor God geworden. De slechtste van allemaal. Of vergis ik mij? U gaat niet naar de Tafel, en voelt uzelf beter dan die man met zijn bruine pak aan, die altijd aangaat en van

wie je nog nooit wat vernomen hebt? Word eerlijk voor God, mijn broeder en mocht Hij u eens alles afnemen, zodat u voor Hem worden mag wat u bent: een doemschuldig zondaar, die niet voor God kan bestaan!

En als er echte Avondmaalsschroom is? Als de Tafel onbereikbaar ver weg is en er duizend bezwaren van binnen leven? Dan zal dit niet eindeloos voortduren. Want u kunt hier niet mee leven. U gaat aanhouden bij de Heere om licht, een antwoord, een doorbraak, ruimte. God weet van de begeerte van uw ziel af: Heere, dat ik toch ook deel mag krijgen aan het goed dat nimmermeer vergaat! Ik kan zo'n hunkering voelen van binnen, zo'n ondraaglijk heimwee o God, ik kan mezelf niet helpen, Heere wees ook mijn Borg, dat ik het nu eens op goede gronden mag weten en uit Uw mond

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [1]

We zijn er allemaal erg vertrouwd mee. Wanneer op enige zondag in de gemeente één van de sacramenten zal worden bediend, hetzij de Heilige Doop, hetzij het Heilig Avondmaal, dan wordt eerst het formulier gelezen. We weten niet anders. De meesten van ons zullen als gewoonte hebben om de tekst ervan op te zoeken achter in hun Bijbel met Psalmen en de inhoud van het formulier mee te lezen. Na die bekende teksten al zoveel keer gehoord te hebben, klinken de woorden ons als overbekend in de oren. Veel jongeren en ouderen zullen grote delen ervan (bijna) uit het hoofd kennen.

Waar komt zo'n gewoonte eigenlijk vandaan?, zouden we ons kunnen afvragen. En: wat is de zin er eigenlijk van? Verwordt zo'n traditie niet snel tot een zinloos gebeuren, een fossiel uit het verleden dat alleen maar gehandhaafd wordt omdat het altijd al zo plaatsvond? Moet overigens de tekst ervan niet eens op de helling? Wat toen, eeuwen geleden, mooi en goed gevonden werd, is dat in de 21^e eeuw nog even belangrijk?

Ik wil graag de komende tijd eens samen met u lezen in het bekende avondmaalsformulier. En nu al zeg ik: dan zullen we met elkaar tot de conclusie komen – als u dat al niet vindt – dat ons in dit formulier een juweel is overgeleverd. Een kostbaar geschenk, door Gods voorzienigheid en niet minder in Zijn ontferming, ons aangereikt als een schat vanuit de kerk der eeuwen. De geestelijke betekenis van het sacrament van het Heilig Avondmaal is schoon en diep.

mag horen. Ik heb die Christus zo nodig, dat bloed over mijn verzondigd bestaan, o Heere, denk toch aan mij.

Waar echte Avondmaalsschroom is, is ook Avondmaalshunkering. Wie het vatten kan, die vatte het. Maar als alles jaar en dag hetzelfde blijft, of ik nu ambtsdrager ben of niet, moet ik achter alles maar eens een groot vraagteken zetten. Ik zie dat ik met mijn antwoord nog niet klaar ben. Maar de vraag is de moeite waard om verder doordacht te worden. Voor het moment is er al weer stof genoeg ter overdenking, dacht ik zo. Tot de volgende keer, hopen we. En denk veel aan het woord van de Heere Jezus: zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden!

K. Hoefnagel

Ze is een machtige troost voor Gods Kerk. Wel, daaraan geeft dit formulier op bijbelse en klassieke wijze uitdrukking. Daarnaast wordt de roeping tot de waarachtige zelfbeproeving de gemeente ernstig op het hart gebonden. En wie uitdrukkingen zoekt waarin de gepastheid en de volkomenheid van het offer van Christus treffend en teer verwoord wordt, zal geen betere kunnen vinden dan die in ons oude avondmaalsformulier. Alle reden om dat formulier eens aandachtig te gaan lezen. De bevinding van Gods heiligen treft u erin aan.

In een dik boek dat uitleg geeft van de kerkorde vond ik de volgende waardevolle woorden: *"Op schier onnavolgbaar schone wijze geeft het avondmaalsformulier eene korte en aangrijpend juiste uiteenzetting van hetgeen de geloovigen hebben te overdenken wanneer zij toegaan tot den heiligen disch. Juist daarom moet het formulier op kalme, waardige en ernstige wijze worden gelezen. Deze lezing moet geschieden in overeenstemming met zijn kostelijken inhoud, wijl het dienst moet doen om de gemeente te doen inleven in den rijkdom van Gods ontfermingen in Christus, welke zij in de avondmaalsure mag bewonderen."* [Dr. H. Bouwman, Gereformeerd kerkrecht II; pag. 432].

kerkorde

"Een iedere kerk zal zulke manier van bediening des avondmaals houden, als zij oordeelt tot de meeste stichting te dienen. Welverstaande nochtans dat de uitwendige ceremoniën, in Gods Woord voorgeschreven, niet veranderd, en alle superstitie verme-

den worde, en dat na de voleinding der predikatie en der gemene gebeden op de predikstoel, het formulier des avondmaals, mitsgaders het gebed daartoe dienende, voor de tafel zal worden gelezen." Zo luidt artikel 62 van de Kerkenordeninge der Nationale Synode van Dordrecht, gehouden in 1618 en 1619. Naast veel andere dingen heeft deze synode ook de liturgie van de gereformeerde kerk in de Nederlanden vastgesteld. Daartoe behoorde dus ook de gebruiken rond de bediening van de sacramenten, waaronder van het Heilig Avondmaal. Aan de bediening zal de voorlezing van het formulier voorafgaan. Dat staat duidelijk te lezen. En het is nog algemeen gebruik in de kerken. Onze eigen kerkorde spreekt er dan ook nog steeds over. Eveneens in artikel 62. Aan onze versie is te merken dat ze rechtstreeks voortkomt uit de Dordtse bepaling. Vergelijkt u maar: *"Iedere kerk zal het avondmaal op zodanige wijze vieren als naar haar oordeel het meest tot stichting van de gemeente dienen kan, met dien verstande dat de tekenen van brood en wijn naar de inzetting van Christus gebruikt zullen worden en dat het formulier van het avondmaal wordt gevolgd met de daarin opgenomen gebeden."*

Het lezen van het Avondmaalsformulier, voorafgaande aan de bediening van het sacrament, is dus een eeuwenoud gebruik. De bepaling om het formulier te lezen, is afkomstig van de Nationale Synode van 's Gravenhage in 1586, dus iets meer dan dertig jaar eerder dan 'Dordt'. In eerdere kerkordes (namelijk van Dordrecht 1574, Dordrecht 1578, Middelburg 1581) was wel sprake van een doopformulier, maar nog niet van een formulier bij het Heilig Avondmaal. Het avondmaalsformulier was in de jaren zeventig van de 16^e eeuw in de Nederlanden al wel bekend, maar het was dus nog niet nadrukkelijk voorgeschreven. Dat betekent niet dat die eerste synodes het onderwijs rond het Heilig Avondmaal onbelangrijk vonden. Maar in eerste instantie meenden ze dat de prediking hierin moest voorzien. De Dordtse Synode van 1578 bepaalde bijvoorbeeld: *"Men zal vóór de bediening des Avondmaals een predikatie doen, in dewelke van de bekering des mensen, beproeving zijns zelfs en zijn verzoening met God en de naaste en dergelijke andere materiën gehandeld zullen worden. Maar op de dag van het Avondmaal zelf zal het nut zijn, dat men van de Sakramenten en met name van de verborgenheid des Avondmaals het volk lere en tot dat einde een bekwame tekst neme, ten ware dat de gewoonlijke tekst daartoe bekwamelijk geschikt kon worden."*

In het midden van de 16^e eeuw, zo aan het begin van de tachtigjarige oorlog, werd de kerk van de Reformatie in ons land geplant. De prille plant van de gemeenten onder het kruis moest gebracht worden tot de volwassenheid van een landelijke kerk. De eerste zorg van onze vaders daarbij was dat er een goede orde zou worden ingevoerd. Ook in de kerkdiensten moest alles met orde en stichting gebeuren. En het volk, nog maar net bevrijd van het paapse juk, moest worden onderwezen in de leer die naar de godzaligheid is. Juist ten aanzien van het sacrament van het Heilig Avondmaal was er veel misverstand en verwarring. Om de mensen het juiste bijbelse begrip bij te brengen, dienden dus de formulieren.

Iemand die in dit verband voor de kerk in de Lage Landen veel betekend heeft, is Petrus Dathenus. In 1566, toen hij voorganger was van de vluchtelingengemeente te Frankenthal, verzorgde hij zijn beroemd geworden uitgaaf van de Psalmen. Maar Dathenus heeft zich niet alleen beijverd voor het psalmzingen in de eredienst. Hij heeft ook formulieren die in de Duitse taal beschikbaar waren, overgezet in de taal die in de Nederlanden werd gesproken. Hij voegde ze aan zijn Psalmboek toe. De uitvoerige titel van zijn boekje luidt als volgt: *"De Psalmen Davids, ende ander lofsangen, wt den francoyschen dichte in Nederlanschen ouerghesett, doer Petrum Dathenvm. Metgaeders des Christelicken Catechismo, Ceremo-*

nien ende Ghebeden. Heydelbergh MDLXVI." Van die uitgave is welgeteld maar één enkel exemplaar overgebleven. Het mag wel een wonder heten dat het bewaard gebleven is. Het is terecht gekomen in de bibliotheek van de rijksuniversiteit van Utrecht. In 1970 kwam er bij uitgeverij Den Hertog te Houten een facsimile uit met een inleiding van o.a. dr. W. van 't Spijker. Welnu, in die uitgaaf treffen we naast enkele andere formulieren ook aan: *"Forme om dat heylige avendtmael te hovden."* Het is hetzelfde formulier dat onder ons nog bekend is en in onze gemeenten algemeen gebruikt wordt.

Het mag ons wel eens tot verwondering wekken dat we als Nederlandse kerken zulke schatten uit het verleden hebben ontvangen. De Heere heeft aan de kerken in ons land wel heel bijzonder in zijn gunst gedacht. Jacobus Trigland, een 17^e eeuwse dominee die geboren is in Vianen, heeft geschreven dat wij onze belijdenisgeschriften en de formulieren door een bijzondere leiding van de Heilige Geest hebben ontvangen. Daarmee kunnen we het hartelijk eens zijn. Laten we die schatten dan ook niet verwaarlozen, maar ze onder Gods zegen gebruiken tot overdenking van het Woord van de Heere.

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

JACOBUS FRUYTIER

Levensloop

Jacobus Fruytier werd op 5 juni 1659 te Middelburg geboren als zoon van een koopman. Hij studeerde theologie in Utrecht. In 1681 werd hij predikant te Aardenburg, in 1688 te Dirksland, in 1691 te Vlissingen en in 1695 te Middelburg. In Middelburg kreeg Fruytier te maken met de sekte der Hebreëen. Deze sekte leerde dat de uitverkorenen schuldeloos ter wereld komen en dat er van werkelijke zonden in de gelovigen geen sprake kon zijn. Kennis van de grondtalen van de Heilige Schrift, met name van het Hebreeuws, vond deze sekte heel belangrijk. Als gevolg van zijn strijd met de Hebreëen kwamen er twee geschriften van Fruytier tot stand. In 1700 werd hij predikant in Rotterdam waar hij tot aan zijn dood op 23 mei 1731 heeft mogen arbeiden. In Rotterdam was hij als prediker zeer geliefd. Veel geschriften zagen hier het daglicht. Op dogmatisch gebied

heeft hij zich grote naam gemaakt en hij had grote invloed op het kerkvolk. Aanvankelijk wilde Fruytier bemiddelen tussen Voetianen en Coccejanen, waarbij hij overigens meer aan de zijde van de Voetianen dan aan de zijde van de Coccejanen stond. De Coccejanen reageerden afwijzend, waardoor Fruytier meer tegenover hen kwam te staan. Fruytier had een geschiedbeschouwing die spoorde met de opvatting van de Nadere Reformatie. Dit blijkt uit zijn hoofdwerk *Sions Worstelingen*. Hij meende dat de geschiedenis van het volk Israël zich weerspiegelde in de geschiedenis van volk en kerk van Nederland. Israël en Nederland genoten de weldaden, lankmoedigheid en bewogenheid van Gods kant. Aan de zijde van Israël en Nederland was ondankbaarheid en onbekeerlijkheid en daarom deelden beide in het oordeel van God. In zijn tekening van de kerkgeschiedenis toonde hij de openbare en verborgen tegenstanders van de Kerk. Onder die tegenstanders schaarde hij de remonstranten en de

Coccejanen. Fruytier trad tegenover meerderen die afweken van de zuivere leer in het strijdperk om de leer die naar de godzaligheid is te verdedigen. Maar hij drong ook krachtig aan op de beleving van de gereformeerde leer. Dit geheel in overstemming met de opvattingen van de Nadere Reformatie. Een zuivere leer moest samengaan met een godzalig leven. Met name valt Fruytier op door zijn warme belangstelling voor de jeugd. In 1724 verscheen *Salomons Raad aan de Jeugd* en in 1726 *Groot Voorrecht van de Christen Kinderen*. Mogelijk hebt u deze werken in uw boekenkast staan. Fruytier was zeer bewogen met de jeugd. Hij wilde de jeugd doen buigen onder het Woord van God en doen leven naar datzelfde Woord. Fruytier had een zoon die evenals zijn vader predikant werd. In 1723 werd hij door zijn vader in Spijkenisse in het ambt bevestigd. We willen enige zaken uit het boek *Groot Voorrecht van de Christenkinderen* naar voren brengen.

Groot voorrecht van de Christen Kinderen

In de uitgave die in mijn bezit is gaat aan het eigenlijk geschrift een opdracht vooraf van de hand van Jacobus Fruytier. Vervolgens komt het eigenlijke boekwerkje. Als uitgangspunt neemt Fruytier 1 Cor. 7:14 deze woorden "want anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig." Fruytier begint zijn boek met de volgende woorden: "Tot aanmoediging voor de Christenouders, om hun kinderen voor God op te brengen, en voor de Christenjeugd, om, volgens Salomo's raad, aan hun Schepper te gedenken in hun jeugd." In de inleiding toont Fruytier aan dat de getrouwheid van Christenouders in het opvoeden van hun kinderen een goed bewijs is van de waarheid van het christendom in zulke ouders. Paulus spoort de ouders aan hun plicht waar te nemen. Fruytier behandelt dan de genoemde tekstwoorden. Hij zet uiteen wat heilig en onrein is. Duidelijk brengt Fruytier naar voren dat Paulus geen toestemming verleent tot het aangaan van een huwelijk met een ongelovige. Ook wordt duidelijk omschreven wat een ware gelovige is. Het boek besluit met een uitgebreide toepassing waarin ondermeer bezwaren tegen de kinderdoop worden weerlegd. Fruytier vindt het een groot voorrecht te leven onder de bediening van het Evangelie. Maar hij stelt ook terecht dat het niet genoeg is uitwendig geroepen te zijn, maar dat de inwendige roeping noodzakelijk is tot zaligheid. De waarschuwingen aan ouders ontbreken niet. Zij mogen hun kinderen niet aan God onttrekken. Hij wijst de ouders op hun plicht ten aanzien van hun nage-

slacht. Met name wijst hij op het belang van het gebed. De ouders moeten hun kinderen ook wennen aan het lezen en horen van Gods Woord. Tenslotte richt Fruytier zich tot de kinderen. Zij dienen de goedertierenheid en barmhartige voorzorg van God over zich te erkennen. Zij dienen ook het onderscheid te weten tussen uitwendige en inwendige heiligheid. Zij dienen alle middelen te gebruiken om inwendig heilig te worden. Indien er de vreze Gods mag zijn is het de werkelijkheid dat de besten nog maar een klein beginsel van genade kennen zodat er gejaagd dient te worden naar opwas in de genade.

Heilig

Fruytier verklaart 1 Cor. 7:14 waar staat "want anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig." Wat dient in deze tekst onder "heilig" verstaan te worden? Is er echt iets van genade in de kinderen die hier bedoeld worden, op grond waarvan zij zalig zullen worden? Of betekent "heilig" iets anders? Betekent het dat zij afgezonderd zijn van de wereld? Fruytier schrijft dat het hier gaat over een uiterlijke verbondsheiligheid. Hij neemt stelling tegenover de gedachte dat de kinderen waarlijk en inwendig geheiligd zijn door de inwendige genade van de Heilige Geest. De kinderen zijn afgezonderd van de onreine, ongelovige wereld. Zij behoren tot hen die het Woord mogen horen. Zij zijn gebracht onder de middelen die de Heere gebruiken en zegenen wil. De tekst laat ons zien dat kinderen die geboren zijn uit een gelovige vader of moeder heilig zijn. Dit kan geen echte heiligmaking betekenen in het hart. Want het geloof van de ouders maakt de kinderen niet inwendig heilig. "Heilig" staat tegenover "onrein". Onreine kinderen zijn geen onwettige kinderen, maar kinderen van ongelovigen. Onreine kinderen behoren niet tot de gemeente die samenkomt rondom het Woord van God. Het is een groot voorrecht gebracht te zijn onder de middelen der genade. Maar inwendige heiligheid is noodzakelijk om in te gaan in het koninkrijk Gods. De uiterlijke roeping door de prediking van het Woord is een niet genoeg te waarden weldaad. Maar het is noodzakelijk inwendig geroepen te zijn uit de duisternis en overgebracht te zijn in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde.

Onttrekken

Fruytier waarschuwt er ernstig voor de kinderen die de Heere in het huwelijk geeft aan Hem te onttrekken. Dit kan gebeuren doordat ouders zich niet verdiepen in de leer die naar de godzaligheid is. Als je zelf niet weet wat de hoofdzaken van de Bijbelse leer zijn, hoe zou je

dan in staat zijn dit aan de kinderen door te geven? Toch wordt dat beloofd bij de bediening van het sacrament van de Heilige Doop. Wie dus willens en wetens onkundig blijft van de Bijbelse leer, zich daar zelf niet in verdiept, onttrekt daardoor kinderen aan God in de praktijk van de opvoeding. Fruytier moest al klagen over de onwetendheid van vele ouders, zou het in onze dagen zoveel beter zijn? Wie zelf onwetend is aangaande de Bijbelse leer is daardoor mede schuldig aan het verderf van zijn kinderen als zij onbekeerd blijven. Zij vermoorden hun eigen zielen en de zielen van hun kinderen, zo schrijft Fruytier. Als Nadere Reformator wijst Fruytier concreet op zonden in de opvoeding. Hij wijst op pracht in klederen. Dan wordt niet bedacht dat we kleren dragen vanwege de zondeval. De kleren zijn gegeven om de boze lusten van het vlees tegen te gaan. Fruytier wijst ook op danspartijen, bals en komedies. Kaarten en dobbelen worden eveneens veroordeeld. In onze tijd zijn er ook veel concrete zonden. Waarschuwende we daar als ouders tegen? Of laten we onze kinderen al te gemakkelijk naar plaatsen gaan waar de zonde wordt gediend? Mogen zij lezen, bekijken en doen wat tegen Gods Woord ingaat? Het is een groot kwaad de kinderen aan God te onttrekken. We citeren Fruytier: "Al wie zijn kinderen aan God onttrekt, geeft een openbaar bewijs, dat hij zelf God niet liefheeft, en brengt daardoor Gods toorn op zijn eigen ziel. Hij die zijn kinderen niet bemint, bemint zijn naaste niet, en die zijn naaste niet liefheeft, liegt als hij zegt, dat hij God liefheeft....Die zijn kinderen aan God onttrekt, bederft de kinderen naar ziel en lichaam. Wat is een kind dat van de ware vreze Gods ontbloot is, en dat alleen bekwaam is om de wereld volop te dienen? Het mist het beginsel van alle wijsheid en het wordt gedrongen door een liefde die rechtaan tegen Gods liefde gekant is, Jak. 4:4 en 1 Joh. 2:15. Het is voor God en Zijn dienst onbekwaam, God wordt er door onteerd en ongelasterd. Zijn naam is een kind Belials, dat zonder juk is.

Het hoopt maar ongevoelig Gods toorn op zichzelf, en verwerpt alle tucht. Het is onbekwaam om op zijn tijd een verstandige huisvader of moeder te worden. Het past niet op een eerlijk beroep om zich daar wel in te gedragen. Een kind dat God ontrouw is, voor wie zal het getrouw zijn? Het is bekwaam om al wat vader en moeder gewonnen heeft door te brengen. Het vleit zolang het zijn zin krijgt, maar slaat vinnig achteruit, wanneer men het zou willen betomen. Zo wordt het eindelijk een last voor zichzelf en voor allen die er mee te doen hebben. Hij, die zijn kinderen aan God onttrekt,

bederft zijn gezin." Behartenswaardige woorden.

Plicht

Al voor de geboorte is het gebed noodzakelijk. Ook ten aanzien van de Doop is er gebed nodig. Tevens dient er in het huisgezin gebeden te worden. Al het nodige dient van God afgesmeekt te worden en er dient voor alle weldaden gedankt te worden. Het is de plicht van de ouders hun kinderen al vroeg te wennen aan het lezen van Gods heilig Woord. Zo wist Timotheüs van kinds af de heilige Schriften die hem wijs konden maken tot zaligheid. Het woord van God dient de kinderen ingescherpt te worden. Het is ook een goede zaak de kinderen op jonge leeftijd mee te nemen naar de kerkdiensten. Fruytier wijst op Hanna die de jonge Samuël in het huis des Heeren te Silo bracht. Het kan diepe indruk maken op kinderharten wanneer zij bemerken dat het spreken van hun ouders overeenstemt met de prediking in de kerk. Fruytier wijst ook op de grote betekenis van catechisatie. De kinderen dienen vroeg onderwezen te worden. Kinderen moeten opgevoed worden in de lering en in de vermaning des Heeren. We citeren enkele regels: Onze kinderen zijn van nature als de aarde na de val, die doornen en distelen voortbrengt. Die nu moeten daaruit gehaald worden en dan met goed zaad worden bezaaid. Wij lezen Mark. 9:21-29 met hoeveel moeite de duivel gedreven werd uit het kind, dat hij bezeten had van zijn jonkheid af; daarom moet aan de kinderen geleerd worden, hoe zij de boze zullen weerstaan. Als ouders hun kinderen vermoorden, tonen zij zonder enige natuurlijke liefde te zijn, ja dat zijn monsters. Een vader of moeder vermoordt zijn kind, niet alleen wanneer hij het met vergif ombrengt, maar ook als hij het zijn voedsel onthoudt. Der kinderen blindheid is ook een kwaad dat zij van ons erven, daarom moeten wij te meer zorgen dat zij van deze blindheid mogen genezen worden. Hoe meer een vader of moeder in dezen uitgeeft, hoe meer hij weer ontvangt. De kinderen letten op de wandel van hun ouders. Woorden en vermaningen van goddeloze ouders hebben weinig ingang. Ouders moeten er op toezien dat aan hun kinderen goed onderwijs wordt gegeven.

Kinderen

Fruytier besluit zijn boek met een vermaning aan de kinderen. Zij zijn bevoorrecht. Verre voorouders zijn heidenen geweest. Het voorgeslacht werd verdrukt door Rome. Het is een groot voorrecht indien de kinderen geboren zijn uit gelovige en godvruchtige ouders. Het is een groot voorrecht biddende ouders te

hebben. Zulke ouders zijn bekommerd voor de geestelijke en lichamelijke welstand van hun nageslacht. Zij zouden niets liever zien dan het behoud van hun kinderen. Zulke kinderen zijn dankbaarheid aan de Heere verschuldigd. Kinderen mogen niet steunen op uiterlijke heiligheid. De Joden die dat deden kwamen daar voor eeuwig mee om. De verbondsheiligheid is een uiterlijk voorrecht. Het is een groot voorrecht geboren te zijn onder de middelen die de Heere gebruikt om de uitverkorenen te zaligen. Een inwendige roeping en bovennatuurlijke geboorte zijn nodig. Boven uiterlijke heiligheid is hartveranderende en vernieuwende genade nodig. Kinderen moeten op hun hoede zijn voor de vele gevaren die hen omringen. De wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet, blijft in der eeuwigheid. Gelijkvormigheid aan de wereld is zondig. Jongeren moeten naartoe de middelen gebruiken die de Heere zegenen wil tot bekering. Lees de Bijbel en geen goddeloze, zondige boeken. Verzondig de tijd niet. Begeef je trouw onder de prediking. De Heere belooft: die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden. Het is een goede zaak aan het lijden van Jezus te denken. Dat geeft kracht om tegen de zonden te strijden. Het lijden van Jezus getuigt van Zijn liefde. Daarom is het Avondmaal

nuttig voor Gods kinderen omdat daar de liefde van Christus wordt getoond. Fruytier roept op tot zelfonderzoek. Is er een droefheid over de zonde naar God? Is er geloof in de gewisse belofte van God dat al de zonden vergeven zijn om het lijden en sterven van Christus? Is er de begeerte oprecht te wandelen voor de Heere? De allerheiligsten hebben in dit leven maar een klein beginsel der genade. Maar er is wel een streven om toe te nemen. Het boek besluit met de volgende zinsneden: "Wordt gij uw toenemen in de heiligmaking gewaar, erkent altijd Gods vrije, trouwe en overwinnende genade. Verblijdt u daar hartelijk over. Smeekt altijd zonder ophouden om genade, om Gods genade wel te kunnen gebruiken en te beantwoorden. Blijft altoos nederig, omdat gij door genade zijt al wat gij zijt. Nederigheid is de schoonste deugd in een waar christen. Legt ook daarop toe. Dat uw toenemen mag openbaar worden, dat een ieder u mag kennen als een zaad dat van de Heere gezegend is. Zijt heilig, gelijk Hij, Die u geroepen heeft, heilig is, en de God des vredes zelve heilige u geheel en al, en allen die lust hebben naar waarheid in het binnenste, en hun geheel oprechte geest, en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus, Amen."

A. Van Heteren

Voor u gelezen

Oorlogsmisdaden

De oorlogsmisdadiger Radovan Karadzic is eindelijk gepakt na dertien jaar zoeken. Of dat helemaal waar is, is een tweede, want waarschijnlijk heeft de Servische regering wel geweten waar hij was en wat hij deed, maar er is een andere regering gekomen, met andere plannen. Men wil toetreding tot de EU en daarvoor moet een prijs betaald worden en dat is deze oorlogsmisdadiger. Het is terecht dat deze gepakt wordt en gevonnist; het is niet terecht dat dat pas nu gebeurt en met deze achtergrond.

Srebrenica

Iedereen juicht. We weten echter nog niet wat hij gaat verklaren bijvoorbeeld omtrent Srebrenica, waarvoor hij verantwoordelijk is wat betreft de ruim 7000 moslimmannen die gedood zijn. Wellicht komt hij met materiaal dat meer inzicht geeft in de rol van Nederland. Met alle macht houden regeringen, defensieleiders, NAVO enzovoort vol dat de feiten zijn dat we geen greintje schuld hebben. Dat is de vraag nog maar, althans voor mij. Laten we dat maar eens overdenken. Heeft men om

hulp geroepen, zodat de wereld wakker werd van wat er plaatsvond? Wat hebben we gedaan voor de vrouwen van Srebrenica? Zeker, deze Karadzic is schuldig, hoofdverdachte. Maar er zijn er meer. Zijn mannen onder leiding van Mladic, die terecht ook nog gezocht wordt, hebben schuld. Er zijn redenen om hen vrij te pleiten: militaire discipline, niet anders kunnen, eigen leven loopt gevaar en ga zo maar door. Hebben Duitse soldaten zich ook also niet verontschuldigd na WO II?

Leiders

Vaak is het zo dat een volk vrij uitgaat, de leiders de schuld krijgen, maar ik denk ook aan Liberia, Uganda en anders Afrikaanse staten waar soms genocide plaatsvindt, waar rassen elkaar te lijf gaan en zo mogelijk uitroeien; zijn de warlords, de oorlogsheren, de enigen die schuld hebben of doet het volk met liefde mee? Ik denk aan Zimbabwe waar Robert Mugabe een lugubere rol speelt, maar is hij de enige schuldige of is het dat leger en politie ten volle achter hem staan en meedoen met het uitroeien van tegenstanders, zoals in het verleden met

het vermoorden van Zulu-leider in de regio van Bulawayo? En welke rol speelt Mbeki van Zuid-Afrika in deze affaire? Mandela (vereerd als een zeer grote held) 'maakte' Zuid-Afrika onafhankelijk van de blanken, maar leverde het land over aan Mbeki en diens aanhang; het lijkt erop dat dit land Zimbabwe achterna gaat. Daar ligt een stuk collectieve schuld, ook naar bijvoorbeeld aids en hiv-besmetting toe, alhoewel dat weer anders ligt dan het gezamenlijk vermoorden van hen die van een ander ras of andere politiek zijn.

Organisaties

Medeplichtigheid is een pijnlijk woord, en toch het zo. Is het Westen niet medeplichtig isdoor haar ontwikkelingsgeld dat vaak in de beurs van de machthebbers terecht komt, dat alleen de aanhangers van de regering ten goede komt, dat gebruikt wordt om wapens voor te kopen, of om geld vrij te maken om wapens voor te kopen? De vraag stellen is eigenlijk meteen een antwoord geven! Sluiten grote organisaties als NAVO en VN niet de ogen voor zulk soort zaken? Afgezien van de totale machteloosheid die er heerst bij de VN in een land als Sudan ten aanzien van bijvoorbeeld de regio Darfur waar de massale genocide, verkrachtingen, verjaging van mensen enzovoort gewoon doorgaan? Zeker, het is terecht dat de Sudanese machthebber wordt aangeklaagd. Maar zijn er meer met boter op hun hoofd? We kunnen onszelf als volkeren en landen wel vrijpleiten, maar is dat terecht, of zouden we met zijn allen ons schuldig moeten kennen? Zo zijn meerdere voorbeelden te noemen vanuit deze wereld, die ons aller regio is geworden, omdat we allen weten wat er gebeurt. We kunnen gemakkelijk de Koerden beschuldigen, maar gaan Irak en Turkije inderdaad vrijuit, of zoekt men theoretische rechtvaardigingen? Hoe is het met landen als Afghanistan en gaat het Westen werkelijk vrijuit in wat daar gebeurt?

Racisme

Ik denk ook aan de kolom van Derk Jan Eppink in Elsevier omtrent de situatie in Zimbabwe en degenen die mede schuldig zijn aan de huidige gang van zaken. Daarbij zie ik een stuk schuld liggen bij die landen destijds, Engeland voorop, die de regering van Ian Smith terzijde hebben geschoven voor zogenaamd Afrikaans meerderheidsbewind, terwijl het in feite alleen maar betekende dat men het grootste ras in het zadel hielp om de kleinere stammen te onderdrukken, zodat men in een situatie gekomen is die erger is dan ze ooit geweest is onder blank bewind. Het is tekenend hoe wij met zulk soort landen en regimens

omgaan. Trouwens, het antiblank-zijn is ook racisme. Ik las eens een dik boek van een Engelse journalist over de onafhankelijkheidsbewegingen, in geheel Afrika, en wat ervan geworden is. Wanneer je dat leest, wel gedocumenteerd, dan schieten de tranen in je ogen omtrent wat er gebeurt in dit werelddeel. Ook in onze tijd is kolonialisme in de zin van uitbuiting van andere werelddelen nog springlevend; we hoeven maar te denken aan economische belangen die grootmachten hebben en over besluiten van wereldleiders omtrent milieu, economie en financieringstekorten van ontwikkelingslanden. Veelal worden deze laatste zaken bepaald door de economische en machtsbelangen die de verschillende landen daarbij hebben.

Neurenberg

Ook naar de geschiedenis toe hebben we dezelfde zaken. Het is geheel terecht wat in Neurenberg gebeurd is; ik denk dan aan de berechting van Duitse kopstukken als oorlogsmisdadigers. Maar moeten we niet bedenken dat ook vele gewone Duitsers en gewone soldaten toch hebben meegedaan aan de genocide op de joden en leefde de Jodenhaat niet onder het Poolse volk, zodat wat in Warschau gebeurde niet alleen maar een zaak is van de militaire leiding en regering? Is de Nederlandse rol in het Indonesië van na de oorlog wel zo fraai geweest en wel zulk een 'schone handpolitiek' als wij de nageslachten willen doen geloven? We kunnen zien op formele rechtvaardigingsgronden van de politieke tegenstanders enzovoort, maar zijn er geen misdaden begaan? Het lijkt natuurlijk een sterk punt om al zulk soort kritiek die geuit wordt door zogenaamd progressieve activisten, daarom van ons af te schuiven. Om die reden af te schuiven en de feiten te verbloemen, is niet terecht; maar kan dat eenmaal de toets van het Hof der hoven doorstaan? Niet het internationale gerechtshof in Den Haag heeft het laatste en hoogste woord! Laten we dat goed bedenken. Dat geldt ook Srebrenica en Milosovic, Karadzic, Mladic en anderen. Wat als feit wordt verondersteld, wordt weleens anders, wanneer zaken in een ander licht worden gesteld. We zien dat bij justitie waar bepaalde rechtszaken heropend worden en anderen schuldig bevonden worden en de veroordeelden vrijuit gaan.

Feiten

Wat zijn feiten? Of is de duiding van een feit voor ons hetzelfde als het feit zelf? Vraag dat maar eens in een gezin waar de kinderen ruzie hebben en ze onafhankelijk van elkaar, of ook samen, met de feiten boven water komen. Vraag dat

maar eens aan hen die betrokken zijn bij gemeentelijke of kerkelijke conflicten. Vraag dat maar eens aan hen die verschillen hebben met de gemeenteraden en commissies van de gemeente, met vergunningenbeleid. 'Van horen zeggen, liegt men veel', zo luidt een gezegde. Men kent feiten uit betrouwbare bron, maar de zaken liggen weleens wezenlijk anders wanneer je de echte feiten hoort en ziet. We veroordelen weleens heel lichtvaardig, naar onszelf toe, en onszelf rechtvaardigend terwijl we hen die onze vrienden, familie enzovoort zijn, verdagen. Dan blijkt dat partijdigheid weleens sjoemelt met de feiten, het recht en de interpretatie en conclusies daarvan. Wat zegt dit alles? Dat schuld van de mensheid inderdaad teruggebracht kan worden tot schuld van de mensen, alle mensen, inderdaad, de verantwoordelijkheden liggen anders, maar we kunnen die schuld ook terugbrengen tot een mens. Dat heeft te maken met de val in Adam, van ons allen. Onze val in Adam. Wat de ander uitleeft, sluimert in mij; ik word bewaard voor de uitleving; ik heb de gelegenheid niet, maar op mijn manier werk ik ook mee. En eenmaal zullen ook wij voor de Rechterstoel staan (Pred. 12 en 2 Kor. 5).

Staphorst, Ds. Tj. de Jong

Overgenomen uit het Kerkblad van de Hersteld Hervormde Kerk

Persbericht

Onderzoek naar mogelijkheden woonlocatie Siloah op de Veluwe

Siloah onderzoekt de mogelijkheden voor het realiseren van een woonlocatie op de Veluwe voor mensen met een verstandelijke handicap en een intensieve zorgbehoefte. Graag wil Siloah weten of hiervoor voldoende belangstelling is.

Op D.V. 8 oktober organiseert Siloah een avond voor belangstellenden. Hebt u belangstelling voor dit initiatief dan kunt u zich opgeven voor deze bijeenkomst via het secretariaat van Siloah, tel. (0113) 27 54 54, of per e-mail: info@siloah.nl. Over de exacte plaats en tijd van de bijeenkomst wordt u nader geïnformeerd.

Jaarlijkse psalmzangavond t.b.v. Stéphanos in Kampen

Op D.V. zaterdag 20 september a.s. wordt in de Bovenkerk te Kampen weer de jaarlijkse psalmzangavond t.b.v. de stichting Stéphanos gehouden. Deze stichting is werkzaam onder weeskinderen.

ren in Malawi. Jan Grootenboer zal de samenzang weer op het begeleiden. Jan Grootenboer is vaste organist in de Gereformeerde Gemeente te Zwolle. Dit jaar zal het bekende trompetduo Arjan en Edith Post aan deze avond meewerken. De psalmen worden niet-ritmisch en uit de berijming van 1773 gezongen. Ds. C. Vogelaar, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Zwolle zal de meditatie verzorgen. De psalmzangavond begint om 19.30 uur en de toegang is gratis. Er zal een collecte gehouden worden t.b.v. Stéphanos. Tevens is er een verkooftafel aanwezig, met o.a. cd-opnames van voorgaande jaren. Alle belangstellenden worden hartelijk uitgenodigd deze psalmzangavond bij te wonen!

Bond tegen het vloeken

Voor eerbied en respect

'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe' (Joh. 3:16). Dat iemand zoveel voor ons over heeft, is nooit helemaal te beseffen. We hebben reden te over om God te prijzen. Het vloeken, het gebruik van Zijn Naam als krachtterm of stopwoord, is daartegenover wel heel schrijnend. Het gebeurt steeds meer. Op tv én in de samenleving.

De Bond tegen het vloeken zet zich al ruim 90 jaar in voor respectvol spreken. De organisatie ageert tegen het misbruik van Gods Naam, maar roept mensen ook op juist wel over Hem te spreken. De Bond heeft in de loop van zijn bestaan een grote naamsbekendheid verkregen, vooral dankzij stationsposters en media-aandacht. Uit recent onderzoek blijkt dat drie op de vier Nederlanders positief staan tegenover de doelstelling. Zeven op de tien ergeren zich aan vloeken. Vloeken is immers ronduit onbeschaafd.

Werken aan bewustwording

Vloeken gebeurt vaak onnadenkend. Daarom is het werk van de Bond vooral gericht op bewustwording. 'Waarom zou je de Naam van God of een ernstige ziekte gebruiken als krachtterm?'. Met sympathieke (niet-belerende) uitingen wil de Bond mensen aan het denken zetten. De organisatie pleit voor respectvolle taal door middel van postercampagnes, gastlessen op scholen van allerlei signatuur, gerichte campagnes voor specifieke doelgroepen (zoals sportclubs), publicatie van onderzoek en directe benadering van media en bedrijven naar aanleiding van vloeken of godslastering. De Bond

heeft ook de unieke kans om op radio, tv en in dagbladen iets te kunnen zeggen over de waarde van Gods Naam.

Als probleem onderkend

De taal vervuurt. De Vloekmonitor, een onderzoek dat TNS NIPO jaarlijks uitvoert in opdracht van de Bond, wijst uit dat grove taal op tv sinds 2003 is genomen met maar liefst 44%. De inzet van de Bond is dan ook meer dan ooit nodig. Dat de taalvervuiling breed als probleem wordt onderkend, constateert de Bond onder meer uit de snel groeiende vraag naar gastlessen. Ook blijkt uit onderzoek dat driekwart (74%) van de Nederlanders wil dat grove taal op tv wordt teruggedrongen.

Leven tot Gods eer

Het grote doel van ons bestaan is leven tot Gods eer en tot nut van de naaste. Graag bevordert de Bond in lijn hiermee het eerbiedig spreken over God en respectvol spreken over de ander.

'En al wat gij doet met woorden of met werken, doet het alles in den Naam van den Heere Jezus, dankende God en den Vader door Hem' (Kol. 3:17). Bent u een zoutend zout? (Matth. 5:13-16). Het kan vanuit het geloof in Christus.

De Bond tegen het vloeken is vrijwel geheel afhankelijk van giften en donaties. Help de Bond opkomen voor de eer van Gods Naam! Dit kan door u aan te melden als donateur (via www.bondtegenvloeken.nl) of door een gift over te maken naar rekeningnummer 852091 (Postbank) t.n.v. Bond tegen het vloeken te Veenendaal.

Boekbespreking

R. Hoogerwerf- Holleman, De milde hand, gebonden 175 blz., € 9,95, Uitgeverij De Ramshoorn, Goes, ISBN 97890-76466-705. De ondertitel luidt: 'De Tweede Wereldoorlog in de Alblasserwaard.' Het is een kinderboek bedoeld voor de leeftijd van 10 jaar en ouder. Veel historische gegevens uit de Tweede Wereldoorlog zijn verwerkt. Bijvoorbeeld het bombardement op Rotterdam. De molen 'De Milde Hand' dient als onderduikadres voor Joden en verzetsstrijders. In de Hongerwinter deelt de molenaar van deze molen mild uit aan hongerigen. Op 5 mei 1945 komt de bevrijding. De foto's maken het boek tot een aantrekkelijk geheel voor de bedoelde jongens en meisjes. Zij kunnen zich daardoor een goed beeld vormen van de gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog.

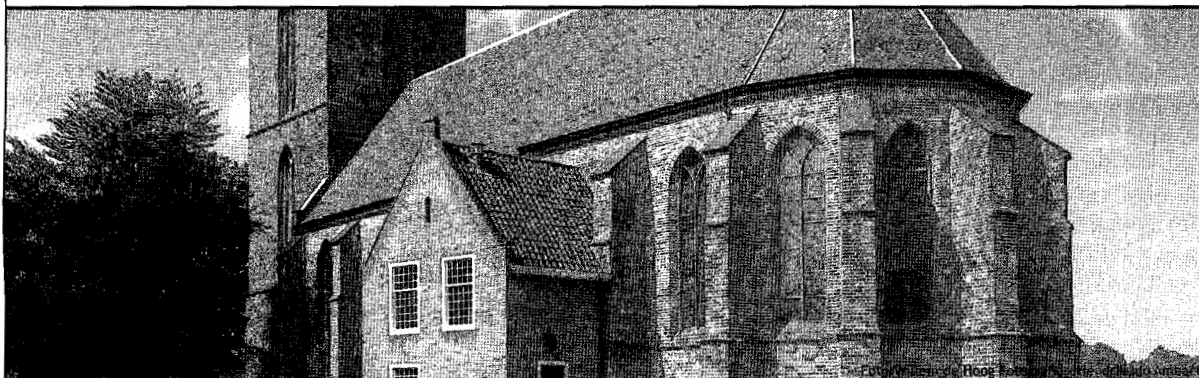
Aurelius Augustinus, De bevrijding van ongerechtigheid, Predikatie over Psalm 119:13 'Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord, en laat geen ongerechtigheid over mij heersen.' Uitgave Lectori Salutem nr. 114, Rotterdam 2006. De preek is vertaald door een student uit het Latijn naar de tekst van de Opera Omnia (alle werken) eerst uitgegeven door Sebastianus Honoratus in 1561 te Lyon, band X, deel 1; Amsterdam, 1962, en kost 1,50. De stichting Lectori Salutem heeft al vele geschriftjes het licht doen zien. De preek van Augustinus is zeker het lezen waard. Augustinus handelt in deze preek over twee zaken: 1. De heerschappij der ongerechtigheid, en 2. de bevrijding daarvan door het Woord. We citeren ter kennismaking een gedeelte uit de preek. We lezen op blz. 13 en 14: "Wilt u de Heere loven? Wilt u God verheerlijken en kunt u het niet? Hebt u het willen ontvangen door de genade die uit God is, maar is het volbrengen niet bij u door de zonde die in u woont? Is dat uw smart, zijn dat uw banden? Doet u hetgeen u haat krachtens uw natuurlijke vervreemding van God, waarin wij allen geboren worden, en haat u hetgeen u doet krachtens uw vereniging met God waardoor u wederom geboren bent, en zucht nu in u de wet van uw gemoed tegen de wet van uw vlees? Begeert nu uw vlees tegen uw geest? Staan die twee nu zo tegenover elkaar, dat u niet doet hetgeen u wilt? Neemt de wet der zonde, die in uw leden is, u zo gevangen en bent u ellendig vanwege uw toestand en vermoeid vanwege uw strijd en beladen vanwege de opstandigheid van uw vlees? Luister dan, o vermoeide, en hoor! Ik heb een woord van God aan u! O bidder, heb ik uw naam genoemd? O beladene, heb ik uw moeite verstaan? Ik heb u iets te zeggen! Laten wij samen horen naar Hem, die zegt: 'Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.' Hooft u? Allen, zegt Hij, allen roept hij die vermoeid en belast zijn als u. Allen die zuchten, allen die klagen, allen die om verlossing roepen: hoor, u allen roept de Verlosser om te komen; om te komen en rust te vinden in Hem Die onze Vrede is, Die het handschrift van de ons vloekende geboden dat tegen ons was, heeft uitgewist, Die de vijandschap van uw vlees waaronder u nu zucht, heeft gedood aan het kruis, waar de vijandschap tegen God is te niet gedaan, waar de strijd tegen het gebod is verzoend, waar de letter die doodt, wordt vervangen door de Geest Die levend maakt. O, laten wij horen en komen! En hoe zullen wij komen? Door de levendmakende Geest, door Wie het geloof als een gave Gods in het hart wordt geschonken. Wij zullen komen

door te geloven en door te ontvangen zullen wij danken en door te volharden zullen wij zalig worden. Wilt u horen van iemand die zo kwam? Hoor Paulus dan eerst zuchten: 'Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen?' Hoor daarna zijn geloof: 'Door Jezus Christus onze Heere.' Hoor hoe hij komende ontvangt als hij zegt: 'Door Wie wij de verlossing verkregen hebben.' En ontvangende, dankt hij God, zeggende: 'Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere.' En

zo volhardende, wordt hij zalig." Aan het slot van de preek wordt ingegaan op de opmerking dat iemand gekomen is omdat hij wilde: "Ja, zegt u, maar ik ben toch gekomen, omdat ik wilde?" O, wat verheft u zich! Waarom bent u zo opgeblazen? Wilt u weten dat ook dit u geschonken is? Hoor Hem dan roepen: 'Niemand komt tot Mij, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke'; hem trekt in Zijn liefde, waardoor de last van Christus voor hem licht wordt en

het juk van Christus zacht; hem trekt in Zijn wijsheid waardoor zijn voetstappen vast gemaakt worden in Zijn Woord; hem trekt in Zijn kracht waardoor over hem geen ongerechtigheid meer heerst. Ziedaar, waarom de heilige psalmdichter bidt. Want wie bidt, die ontvangt; en wie ontvangt, die heeft niet te roemen dan in God, opdat de dank voor God zij tot verhoging, en de gaven voor ons tot vernedering. Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid Amen."

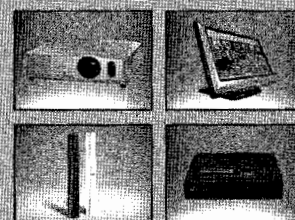
bis Betrouwbare audio oplossingen voor optimale verstaanbaarheid

Verstaanbaarheid is belangrijk. Zeker in de kerk. Vertrouw daarom op BIS voor advies, ontwerp, installatie en onderhoud van de juiste audio oplossing voor uw kerk- of verenigingsgebouw.

BIS levert:

- Geluidsversterking
- Ringleidingen
- Opnameapparatuur
- Cameraregistratie
- Projectieapparatuur
- Systemen voor centrale bediening
- Betrouwbare kerktelefoon met extra helderheid
- Meting akoestiek en spraakverstaanbaarheid
- Persoonlijke aandacht en service
- Technisch onderhoud en storingsdienst

Bel BIS! 0180-486777. Of ga naar www.bis.nl

Eén leverancier voor al uw audio oplossingen. En meer! Kies voor betrouwbaarheid. Kies voor BIS.

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Stichting steun Messias- belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:

Ds. G. Bouw.

Tel.: 0172 - 470040

E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond